

РЕЦЕНЗИЯ

- От:** проф. д.ик.н. Георги Савов Чобанов Софийски университет „Св. Климент Охридски“
- Относно:** Кандидатурата на следните кандидати за хабилитация съгласно българското законодателство като **ПРОФЕСОР** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки в професионално направление: **3.8 Икономика** в Американски университет в България. Конкурсът е обявен в Държавен вестник, брой 75 от 9 септември 2014 г.
- Кандидат:** **доц. д-р Мирослав Матеев**, Американски университет в България

Представям следващата оценка като член на научното жури по цитирания по-горе конкурс, заповед на Президента на АУБ от 3 ноември 2014 г. и решение на АУБ от 6 юни 2014 г.. Оценката ми е изготвена съгласно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, Вътрешен правилник, политики и процедури на АУБ, включително Процедура за хабилитация и обява за конкурс на Интернет – страницата на АУБ.

Оценка на кандидатите

Вземат се предвид основните и допълнителни показатели, дадени в „Насоки за работата на научното жури“.

I. Основание за оценката и обща характеристика на публикациите и професионалните дейности, подадени за разглеждане по настоящата процедура

Моля отбележете на каква информация се базира настоящата оценка – документи, подадени от кандидата, професионални дейности, публикации, напр.:

- монографии;
- статии в реферирани научни издания, специализирани в областта;
- нереферирани публикации;
- доклади на научни форуми;
- други публикации (*моля конкретизирайте*);
- цитирания (в България / в чужбина);
- авторитетни отзиви;
- проекти (български, международни, ръководител на проект);
- членства в професионални организации;
- научни и приложени разработки;
- други дейности (*моля конкретизирайте*);

Настоящата оценка се базира на списъка от публикацииите на Мирослав Матеев предоставени за оценяване.

II. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

1. Моля попълнете и предайте заедно с рецензията приложения списък на **Изисквания за заемане на академичната длъжност** (Приложение 1). Той включва изискванията, поставени от законодателството и вътрешния правилник на АУБ.
2. Моля посочете мнението си относно изпълнението от страна на кандидата на Изискванията за заемане на академична длъжност.

Кандидатът изпълнява Изискванията за заемане на академична длъжност.

III. Област на научни интереси и преценка на приносите

1. Моля опишете основните направления на научно-изследователската дейност на кандидата.

Основните направления на научно-изследователската дейност на кандидата включват тематичните области: корпоративни финанси, развитие на малкия и среден бизнес в икономиките в преход, оценка на компании и създаване на стойност, инвестиции и оценка на портфейлния риск. На база на предоставените авторски трудове/публикации в отделните тематични направления, основните резултати от неговата научно-изследователската дейност могат да бъдат систематизирани както следва:

1. Разработване на нови методи и подходи за анализ на инвестиционни решения и оценка на риска на инвестиционни проекти и финансови активи.
2. Адаптиране на съществуващи модели за анализ и оценка на доходността на ценни книжа и активи, търгувани на капиталовите пазари в условията на преход.
3. Анализ и оценка на факторите на растежа на малките и средни предприятия в Централна и Източна Европа, на база многокритериален анализ на тяхната конкурентноспособност и капиталова структура.
4. Оценка на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) като фактор на растежа в страните от Централна и Източна Европа (ЦИЕ) и тези от Западна Европа.
5. Въвеждане на нов подход за оценка на ПЧИ, който подрежда/ранкира страните по нивото на тяхната доминантност (level of FDI dominance), от гледна точка на привлечените инвестиции.
6. Разработване на методика за определяне на добавената (свръх-) възвръщаемост на придобиващите (acquirer) и придобитите (target) компании и оценка на премиите по придобиване.
7. Сравнителен анализ и оценка на доходността на сделки по придобиване на фирми извън собствената страна (cross-border deals) и такива вътре в страната на придобиващата фирма (domestic deals).
8. Разработване на методика за оценка на поведението (състоянието) на 29-те най-големи банки в света по време на финансовата криза през 2007 година и причините довели до лошото състояние на тези институции.

Резултатите от научно-изследователската дейност на кандидата са публикувани в редица български (3.1-3.48) и чуждестранни реферирани списания (4.1-4.19), учебници (1.1-1.11) и монографии (1.1-1.11), а някои от тях са представени на водещи международни конференции и форуми като Световния конгрес по финанси и Годишната среща на Американската финансова асоциация (MFA). Друго важно направление в научно-

изследователската дейност на кандидата е участието му в ръководството на множество научни проекти, финансирани както от изследователския фонд на Американския университет в България (АУБ), така и от редица чуждестранни институции и университети. Пример за подобни разработки са последните два проекта, по които работи кандидатът: „Анализ и оценка на доходността от сливания и придобивания на фирми в Континентална Европа и Обединеното Кралство, и тяхното влияние върху богатството на акционерите”, както и „Емпиричен анализ на състоянието и поведението на 29-те най-големи банки в света (т.н. „Systematically Important Financial Institutions”) по време на финансовата криза през 2007 година”. Прави впечатление, че всеки един от тези проекти допуска участието на студенти като изследователи, които подпомагат успешното изпълнение на проектните разработки. Резултатите от тези проекти са представени на редица научни форуми, както в рамките на университета (Годишната конференция на студентите и преподавателите в АУБ), така и извън него (Годишната конференция на Стопанския Факултет на СУ по въпросите на социалната устойчивост и развитие).

2. *Моля попълнете и предайте заедно с рецензията приложения списък на **Изисквания, специфични за настоящата процедура** (Приложение 2). Посочете мнението си относно съответствието на направленията на научно-изследователска дейност на кандидата с конкретизация на настоящата процедура.*

Направленията на научно-изследователската дейност на кандидата са в съответствие с конкретизацията на настоящата процедура.

3. *Моля дайте оценка на монографията (-ите) като самостоятелен обект на рецензиране. За кандидати за „доцент”: моля дайте оценка на останалите публикации, ако такива са подадени за разглеждане освен или вместо монографията (оценка по основен показател);*

В резултат на активната си преподавателска и научно-изследователска дейност кандидатът е публикувал четири учебника и две монографии, като същият е предоставил две от тях за рецензиране в рамките на настоящия конкурс. Учебникът по Инвестиции и инвестиционен мениджмънт (теория и практика) е насочен главно към анализа и оценката на инвестиции както в реални активи, така и във финансови инструменти. Основно внимание в книгата е отделено на различните подходи и методи за анализ и оценка на инвестиционни проекти, методи за ценообразуване и доходност на финансови активи, управление на риска, както и анализ на различните видове финансови институции (фондове) и стратегиите за тяхното управление. Могат да бъдат очертани два основни приноса в тази публикация: от една страна тя представя основните принципи, методи и подходи в съвременния инвестиционен мениджмънт, а от друга страна, анализира начините за тяхното успешно прилагане в практиката на корпоративното управление в новите икономически условия в страната. Това е едно модерно четиво, което включва приложение (CD ROM) с практически задачи и казуси към всеки един раздел от книгата. Очевидно е, че книгата има широк обхват като целева група и е предназначена както за студенти – бакалаври и магистри по икономика и бизнес администрация в различни икономически университети и колежи, така и към

действащи предприемачи, мениджъри на малки и средни предприятия, финансови анализатори и банкови специалисти.

Представената монография от списъка на публикациите на кандидата за участие в настоящия конкурс има за главна цел да представи и анализира най-добрите практики в Европа и света, по отношение на изграждането и управлението на Технологични паркове (ТП) и бизнес инкубатори. Техният анализ показва, че технологичните паркове увеличават процента на оцеляване на фирмите, в основата на които са иновациите, като им помагат при планирането, финансирането и управлението на бизнеса. Ключова роля за успешното функциониране на един технологичен парк играе и партньорството на университети и изследователски институти с частния бизнес, посредством което могат да се комерсиализират изследователските практики и постижения. В тази връзка авторът анализира факторите за успеха на едно такова сложно начиние, където основният мотив не е самата идея за генериране на приходи, а по скоро идеята за изграждане на икономика на знанието, като по този начин се улесняват връзките между академичния, публичния и частния сектор. Специално внимание е отделено на политиките за управление и финансиране на един технологичен парк. Под формата на конкретни казуси са представени добрите практики за изграждане и управление на ТП в страни като Германия, Англия, Ирландия, Израел, САЩ и други, както и Българския опит, който основно се свързва със създаването и успешното функциониране на бизнес инкубатори. В заключение са анализирани основните трудности (бариери) при изграждането на ТП в България и начина, по който следва да се прилагат добрите практики в специфичните условия на една икономика в преход. Именно тук се откроява основният принос на кандидата – създаването, финансирането и управлението на един ТП може да бъде успешно само ако е налице подробен инвестиционен план с ясна визия и изпълними цели. Публичните и частните институции трябва да се обединят и формират стратегическо партньорство около идеята за реализация на проекта за ТП.

4. *За кандидати за „професор“: моля дайте оценка на други оригинални научно-изследователски трудове, публикации и др. теоретични и приложни разработки (оценяват се по съвкупност) (оценка по основен показател).*

Анализът на останалите публикации, теоретични и приложни разработки предоставени от кандидата за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност професор към Американския университет, показва следното. Налице са значими методико-приложни приноси, пряко свързани с професионалното направление 3.8 Икономика и съответстващи на допълнителните изисквания посочени в Приложение 2. Те могат да бъдат обобщени както следва:

1. Използване на дисконтовите методи и показатели (NPV, IRR, PBP) при изчисляване на финансовата ефективност на инвестиционни проекти и оценка на техния риск с помощта на метода “Анализ на чувствителността”.
2. Анализ на специфичните особености на средата, в която функционират малките и средни предприятия у нас и оценка на факторите за растеж. Дефиниране на конкретни препоръки за подобряване на условията за развитие и обучение по предприемачество в България (подобряване на законодателството и инфраструктурата, премахване на финансовите бариери и други).
3. Разработване на методическо ръководство (наръчник) за изграждане и управление на Технологични паркове и бизнес инкубатори в България на база най-добрите Европейски и световни практики. Изготвяне на правила и указания за финансово управление, съобразени

със специфичните условия, в които ще се реализират проектите за технологични паркове в България (финансова и данъчна среда, митнически режим и други изисквания).

4. Разработване на специална методика, която подрежда/ранкира страните по нивото на тяхната доминантност (level of FDI dominance) от гледна точка на привлечените чуждестранни инвестиции. Същата позволява сравнителен анализ на факторите, определящи размера на ПЧИ в различните групи страни в Европа (развити и такива в преход).
5. Използване на нови подходи за определяне на добавената (свръх-) възвръщаемост на придобиващите (acquirer) и придобитите (target) компании и оценка на премиите по придобиване. Сравнителен анализ и оценка на доходността на сделки по придобиване на фирми извън собствената страна (cross-border deals) и такива вътре в страната (domestic deals).
6. Разработване и използване на учебни казуси и симулационни игри за нуждите на обучението на студенти (бакалаври и магистри по бизнес администрация) и действащи мениджъри и ръководители на фирми, финансови институции и фондове за управление на инвестиции.
7. Подпомагане развитието на Висшето образование в България и неговата интеграция с Европейските образователни стандарти, дефиниране на основните проблеми, свързани с качеството на образованието и начините за тяхното преодоляване. Разработване на методика за подготовка и управление на проекти, финансирани със средства от структурните фондове на Европейския Съюз.

5. *Моля дайте оценка по допълнителните показатели, свързани с научно-изследователска дейност, например участия в научно-изследователски проекти, доклади на научни форуми, членства в професионални организации и др. професионални дейности, приложими към оценката.*

Както беше споменато по-горе, научно-изследователската дейност на кандидата включва активно участие в и ръководство на научни проекти, посочени от кандидата в списъка с публикации в частта „Изследователски проекти и финансиране”. Част от резултатите са представени на различни научни форуми и публикувани в сборници с доклади от конференции (същите са посочени в списъка с публикации на кандидата в частта „Научни публикации/доклади от конференции”). Прави впечатление, че кандидатът участва активно не само в научни форуми (конференции) в страната и чужбина, но и в публични дебати, професионални срещи и форуми, където излага своите тези и научни подходи към редица проблеми, свързани с развитието на малкия и среден бизнес в България, банковата криза и стабилността на валутния съвет, качеството на висшето образование у нас, изграждане на местен капацитет за управлението на проекти, финансирани от фондовете на Европейския Съюз. Това се потвърждава от неговото активно участие (членство) в Българската асоциация по управление на проекти (БАУП) и Българската макроикономическа асоциация (БМА). Като член на тези две организации кандидатът участва в редица кръгли маси, семинари и конференции, тематично посветени на проектни решения, икономическо развитие и стабилност, и предизвикателства на валутния съвет. Тази година същият е избран за заместник-председател на управителния съвет на БМА с ресор дейности и изследване на банковата система в България и стабилността на валутния съвет. Необходимо е да споменем и неговото участие като експерт и обучител към Института по Публична Администрация (ИПА) към Министерски Съвет и редица други бизнес и професионални организации. Друг аспект на неговата професионална дейност е участието му като рецензент в редица чуждестранни списания и сборници научни трудове. Всичко това говори за широкото признание, което е получил кандидатът на своята активна дейност в

подкрепя на корпоративния и публичния сектор в България и чужбина като изявен финансов експерт и консултант в областта на инвестициите и управлението на риска.

6. *Моля дайте обобщена оценка на научните и приложни резултати и приноси на кандидата.*

В заключение мога да твърдя, че предоставените за оценка публикации и научни трудове на кандидата се отличават със своята оригиналност и са лично дело на кандидата. Налице са редица теоретически и методологически приноси, с очевиден приложен аспект в области като анализ и оценка на инвестиции и инвестиционни решения, управление на портфолио, оценка на предприятия, определяне на ефекта от сливания и придобивания на компании, анализ на риска и поведението на банки, оценка на факторите на растежа на малки и средни предприятия и икономиката като цяло.

IV. Оценка на преподавателската дейност на кандидата

1. *Моля дайте оценка по допълнителните показатели, свързани с преподавателската дейност на кандидата, най-вече от гледна точка на преподавателски опит в признати институции за висше образование в стил liberal arts и студенто-центричен подход¹ към преподаването.*

Преподавателският опит на кандидата е свързан с редица области на икономиката като инвестиции и управление на портфолио, корпоративни финанси, финанси за напреднали, оценка на компании и създаване на стойност, международни фирмени финанси и управление на пазарите в преход/развитие. Същият преподава от 2003 г. в Американския университет в България, а преди това в Университета за Национално и Световно Стопанство (катедра Финанси). Както става ясно от предоставения доклад-самооценка на преподавателските дейности и постижения, кандидатът води както редовни, така и свободно избираеми курсове по финанси и инвестиции в АУБ. Някои от тези курсове, като Корпоративни финанси I например, са редовни курсове, част от учебния план на програмата по Бизнес администрация. Други, като например Корпоративни финанси за напреднали (Advanced Corporate Finance) и Инвестиции и управление на портфолио (Investment and Portfolio Management) са избираеми, но привличат значителен брой студенти следващи бакалавърския курс по Бизнес администрация. Освен курсове на бакалавърско ниво, кандидатът чете лекции по финанси в магистърската програма на АУБ за лидери и ръководни кадри, която се провежда в София през уикендите. Така общият брой курсове, които кандидатът чете, достига до шест на година. Заедно с това кандидатът има натрупан значителен преподавателски опит в редица университети в САЩ, които в основната си част са признати институции за висше образование в стил liberal arts и студенто-центричен подход към преподаването. Така например, през 2013 г. кандидатът е поканен като гост-професор за един семестър в Бизнес училището към Университета в Мейн, където чете три курса по финанси, като два от тях са с изцяло ново съдържание. Същите след това са предложени като избираеми дисциплини за студентите по бизнес администрация в АУБ.

Следвайки стандартите за качествено обучение в АУБ, кандидатът поставя в центъра на своето преподаване отделния студент, а това предполага тясно взаимодействие между

¹ student centered approach – методология на преподаване, основана върху централната роля на студентите и начините, по които учат.

обучаеми и преподавател. Използвайки своя опит, натрупан по време на двата обучителни семинара EFER/EECPCL (в Факултета по Бизнес в Харвард, 2006 г. и в Университета в Маастрихт, 2009 г.), същият въвежда един сравнително нов тип обучение, превръщайки се в част от тези преподаватели в АУБ, които успешно интегрират учебни казуси в различни курсове от учебния план. Ефикасността на подобно преподаване, основано на учебни казуси и симулации, е доказана в световната практика като успешна методология за обучение, поради което кандидатът започва да използва казуси и симулационни игри в почти всички свои курсове, най-вече в тези, свързани с обучението по финанси за напреднали и в магистърската програма. Независимо от новаторството и полезността на подобен подход, преподаването на учебни казуси в базовите курсове по финанси, според кандидата, си остава сериозно предизвикателство поради относително ниската степен на участие и принос на студентите. Както се вижда от предоставените цели и философия на преподаването, кандидатът фокусира своите преподавателски усилия главно върху тези студенти, които преследват кариера в областта на банкирането, финансите и инвестициите.

Заедно с това е необходимо да се спомене стремежът на кандидата да подобрява и усъвършенства непрекъснато своята преподавателска дейност, като въвежда редица иновативни практики. Част от тях включват дискусии в началото на всеки час, свързани с най-интересните събития и новини от света на бизнеса, видео презентации, гостуващи лектори, интерактивни симулационни игри и други. Друго характерно учебно средство е използването на видео филми и други видове мултимедийни презентации, с цел привнасяне на различни гледни точки и практически знания в учебния процес. Учебните материали на кандидатът са достъпни както в книжен формат (напр. предоставени на хартия слайдове и учебни материали по основни теми, задания за домашни и учебни казуси), така и в електронен формат (онлайн), качени на специално създадения за това уеб сайт на преподавателя (<http://mateevfinance.com>). Новата платформа за е-обучение на АУБ (<https://elearn.aubg.bg>) също се използва интензивно за качване и търсене на основни и допълнителни учебни материали за отделните курсове. Помощно средство в учебния процес е възможността студентите да получават допълнителна информация посредством сесиите за обратна връзка (feedback sessions), както и различите форми на индивидуално обучение и извънкласни консултации (т.н. tutorials).

Похвален е фактът, че кандидатът имайки статута на преподавател с най-голям трудов стаж (12 години) и огромен педагогически опит в областта на обучението по различни бизнес дисциплини, се ангажира с непрекъсната подкрепа (и обучение) на по-младите членове (преподаватели) от Департамента по Бизнес. Тъй като част от основните курсове по финанси се четат от хонорувани преподаватели с малък опит, тази подкрепа от негова страна е особено важна за ефективното протичане на преподавателския процес в катедрата и университета като цяло. Не на последно място трябва да подчертаем факта, че Американският университет в България не предлага акредитирани докторски програми, но въпреки това кандидатът е ангажиран с ръководството на докторантски

разработки в областта на икономиката и финансите от различни университети, по конкретно, Индия, България и Обединеното Кралство. Това е в съответствие с минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“, приети във всяко едно висше училище в България.

1. *Моля посочете мнението си относно съответствието на областите, в които кандидатът има преподавателски опит, със специфичните изисквания по тази процедура (дадени са в Приложение 2)*

Съгласно предоставената ми информация, считам че е налице пълно съответствие между областите, в които кандидатът има преподавателски опит, и специфичните изисквания на процедурата, посочени в Приложение 2.

2. *Моля посочете мнението си относно съответствието на цялостния преподавателски опит на кандидата с конкретизацията на настоящата процедура.*

В заключение изразявам убеждението си, че има пълно съответствие между преподавателския опит на кандидата с конкретизацията на настоящата процедура.

V. Критични бележки и препоръки

VI. Заключение:

Убеден съм, че има пълно съответствие на представените от кандидата трудове и преподавателския му опит с конкретните изисквания на АУБ за тази процедура. Ясно и недвусмислено препоръчвам на **доц. д-р Мирослав Матеев** да бъде присвоено научното звание **ПРОФЕСОР** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки в професионално направление: **3.8 Икономика** в Американски университет в България.

Подпис и дата:

T W, 20.11.2014

Чрез подписа си тук декларирам и че не съм свързано лице по смисъла на § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидата/ите за заемане на академична длъжност, както и че нямам частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на работата ми като член на журито.

Изисквания за заемане на академична длъжност

Име на кандидата: Мирослав Матеев

Кандидатства за: академична длъжност „Професор“ в Американски университет в България, конкурс обявен в ДВ 75/9.09.2014 г.

В професионално направление: 3.8 Икономика

Моля отбележете тези от изискванията, на които кандидатът отговаря. Подпишете и предайте заедно с рецензията/ становището.

- ☒ Кандидатът е придобил образователна и научна степен „доктор“;
- ☒ Кандидатът за академична длъжност „доцент“ е заемал не по-малко от пет години академична длъжност „асистент“ или „гл. асистент“, а кандидатът за академична длъжност „професор“ – не по-малко от шест години академична длъжност „доцент“ в призната академична институция.
- ☒ Кандидатът е представил публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания; никоя от тези публикации не повтаря представените за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, на научна степен „доктор на науките“, или на академична длъжност „доцент“.
- ☒ Кандидатът за академична длъжност „професор“ е представил други оригинални научно-изследователски трудове, публикации и други научни и научно-приложни разработки;
- ☒ Кандидатът има преподавателски опит от признати институции за висше образование в стил liberal arts;
- ☒ Кандидатът има преподавателски опит по метода на студенто-центричния подход¹;
- ☒ Кандидатът е преминал поне една успешна атестация в призната академична институция, предлагаща образование в стил “liberal arts”, по отношение на следните три области: преподаване; научно-изследователска дейност; и административна дейност в полза на институцията, включваща и положителни студентски оценки на преподаването;
- ☒ Кандидатът има опит от преподаване на английски език в англоезична институция за висше образование.
- ☒ АУБ може да осигури преподавателска и изследователска натовареност съгласно вътрешния си правилник.

Подпис и дата:

Т. М., 20.11.2014

¹ student centered approach – методология на преподаване, основана върху централната роля на студентите и начините, по които учат

Американски университет в България

Допълнителни изисквания
за заемане на академична длъжност „професор“ в професионално
направление 3.8 „Икономика“

Допълнителна конкретизация на конкурса: инвестиции и инвестиционна политика, корпоративни финанси, управление на портфолио, оценка на предприятия

Име на кандидата: **Мирослав Матеев**

Моля отбележете тези от изискванията, на които кандидатът отговаря. Подпишете и предайте заедно с рецензията/ становището.

Научно-изследователски фокус върху:

- ☒ инвестиции и инвестиционна политика;
- ☒ корпоративни финанси;
- ☒ управление на портфолио и оценка на риск;
- ☒ оценка на предприятия;
- ☒ сливания и придобивания.

Преподавателски опит в:

- ☒ корпоративни финанси;
- ☒ международни финанси;
- ☒ управление на портфолио и инвестиции;
- ☒ оценка на предприятия.

Подпис и дата:

Г. В., 20.11.2014